

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

DZIENNIK CZĘSTOCHOWSKI

Polityczny, społeczny, ekonomiczny i literacki
Poświęcony sprawom miejscowym oraz

ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO **CENA 3 kop.**

CENA PRENUMERATY
Miesięcznych i półrocznych:
Rocznie Rb. 6.—
Półrocznie — 3.—
Czwartekw. — 1.50
Miesięcznie — 50

Adres Redakcji i Administracji: Częstochowa Aleja II № 38, telefonu № 50, skrzynka pocztowa № 21, adres telegraficzny „Dziennik-Częstochowa”.
Redakcja otwarta tylko w dni powszednie od godz. 5-ej do 7-ej wieczorem.
Administracja w dni powszednie do godz. 6-jej wieczorem, w niedziele i święta do godz. 11-jej rano. Recepty bez zastrzeżenia nie zwracają się.
Prenumeratę i ogłoszenia w Częstochowie przyjmuje księg. p.f. J. Nowicki i S-ka.

CENA OGŁOSZENIA:
Za jeden wiersz lub jego miejsce na
Lszej stronie 30 k., na IV-jej 10 k.
Reklamy i Nekrologia za wiersz 20 k.
Nadstawane za wiersz 50 kop.
Ogłoszenia drobne po 3 kop. za wyraz.

Reprezentantem
Dziennika Częstochowskiego na So-
snowiec i Zagłębie Dąbrowskie jest
p. Wacław Badurski
Sosnowiec, hotel „Warszawski”.

Dentysta 614-3-3
Marjan PUCHALSKI
Aleja № 26 róg Teatralnej, w domu Dr.
Esserhala (nad Apteką W-go Długosza).

M. Grejniec
ma piórnictwo, wyprawianie kopert do
kolei, zegry sztywne bez nadzienia.
mieszka obecnie
i Aleja № 8, dom Rygockiej.

Kalendarzyk.
D. 14 Września.
na chrześcijańskich dzis. Podw. Krzyża
św. Jura Nikodema Kapł.
na słowiańskich: dzis. Ziemomysła, jutro
Bodzimila.
św. Jura g. 5 m. 26. Zachód g. 6 m. 28
Wstąpienie: 1788. Poświęcenie pomni-
ka Jana III Sobieskiego w Łazienkach.—

Ch. roba, czy polityka?
W Dalmacji odbędą się w tych dniach
manewry, w których weźmie udział
armia jądowa, lecz także austro-wę-
ska flota wojenna. Na manewry te miał
iść także cesarz Franciszek Józef. Pro-
gram podróży cesarskiej i udziału w ćwicze-

W sprawie
Towarzystwa Opieki nad zwierzętami
w Zagłębiu Dąbrowskiem.

Według § 2 Ustawy, Towarzystwo ma
zadanie zapobiegania i, o ile możliwości,
zapobiegania nadużyć i okrutnego obchodze-
nia polegających na: a) pozostawianiu
zwierząt domowych bez środków koniecznych
do utrzymania, jako to: bez należytego pomieszcze-
nia, dostatecznego pokarmu, pielęgnowania w
chieroby i t. p., b) używaniu zwierząt do
nieodpowiednich ani ich naturze ani sile;
c) krutemu obchodzeniu się z przeznaczonym
do bydła, tudzież, w ogólności, męczoniu
zwierząt z upodobania, dla zabawy, ze złości

Sosnowiec do § 3 Ustawy, Towarzystwo
ma za pomocą następujących środków: a)
członków, celem polepszenia bytu i rasy
zwierząt; b) przez współdziałanie radą, wskazów-
kami i innymi środkami, zmierzającymi do le-
pszego urządzania bydła i zaprowadzenia

niach wojennych był ułożony już od dłuższego
czasu i obejmował także zwiedzenie „krajów
okupowanych”. Bosni i Hercegowiny, przez
cesarza. — Tam i w Dalmacji czyniono w ob-
bec tego wielkie przygotowania na przyjęcie
monarchy, gdy wtem — przed kilku dniami
rozeszła się wieść, że cesarz na manewry te
nie przybędzie.

Wiadomość ta wywołała pewną sensację.
— Programy podróży monarszych, gdy już raz
ustalone zostaną, rzadko tylko doznają zmia-
ny; zawsze zaś w takich razach zmiany muszą
mieć ważne przyczyny. W kołach rządowych
nie umieszczano też umotywowane odwołania
podróży cesarskiej. Z półrządowych komuni-
katów dowiedziano się, że cesarz z tej przy-
czyny na manewry w Dalmacji udać się nie
może, ponieważ zaziębił się na manewrach
śląskich, zapadł na cierpienie kataralne.

Tymczasem większa część prasy przyjęła
wyjaśnienie to z niedowierzaniem. Powoływa-
no na sprawozdania z manewrów śląskich,
według których cesarz tam jak najlepszym cie-
szy się miał zdrowiem i okazywał niezwykłą
u 76-letniego starca czerstwość i wytrzymałość,
podnoszona wielką jego obowiązkowość i ści-
słość w wykonywaniu raz powziętych postana-
wień i wobec tego wyrażono przypuszczenie,
że odwołanie podróży cesarskiej do Dalmacji
z innych zapewne nastąpiło przyczyn — naj-
niezawodniej z przyczyn politycznych.

Jako takie wymieniano: obecny ruch na-
rodowy wśród Chorwatów, dążący do połącze-
nia z Chorwacją nie tylko Dalmacji, lecz także
Bosni i Hercegowiny, którego wyrazem była
uchwała rady miejskiej w Zagrzebiu, żądająca
otwarcie tego rodzaju zjednoczenia chorwackich
krajów, dalej obawę przed ewentualnymi de-
monstracjami w tym kierunku, wreszcie ra-
czliwość nowych starć pomiędzy Włochami a
Chorwatami podczas podróży cesarskiej i t. p.

Inne znów głosy brzęczyły odwołanie tej po-
dróży ze względami zewnętrznej polityki. Po-
jawiały się wieści, że zamiar cesarza zwiedzenia
Bośni i Hercegowiny miał wywołać zaniepoko-

jenie, czy niezadowolenie w Rzymie i w Peters-
burgu, gdzie w myśl postanowień traktatu ber-
lińskiego uważa się Bosnię i Hercegowinę za-
wsze jeszcze jedynie za kraje administrowane
przez Austro-Węgry, a nie za przyłączone już
do monarchii tej definitywnie, a także, że i
sultan czuł się dotknięty, iż cesarz Austro-Wę-
giez zamierza udać się do Bośni w charakte-
rze władcy tych krajów. I nad Bosforem bo-
wiem żywią jeszcze fikcję, iż Bośnia i Herce-
gowina należą zawsze jeszcze do Turcji.

Te domysły, przypuszczenia i wieści zna-
lazły wiary w opinii publicznej. Ze względu
na to urzędowe austriackie biuro koresponden-
cyjne ogłosiło następujące oświadczenie:

„Wobec rozmaitych komentarzy, które
pojawiły się w dziennikach krajowych i zagra-
nicznych z powodu odwołania udziału cesarza
w dalmatyńskich manewrach i tendencji przy-
pisywania tego wżędem natury politycznej, na-
leży stwierdzić, że wszystkie wiadomości te po-
legają na czczych kombinacjach i są pozbawio-
ne wszelkiej faktycznej podstawy. Jedynym
motywem odwołania w ostatniej chwili jest
stan zdrowia cesarza, wymagający z powodu
kataru szanowania się, z powodu czego lekar-
rze doradzili monarsze, by nie narażał się na
trudny podobnej podróży. Zresztą ułożony w
swoim czasie program pozostaje we wszyst-
kich punktach niezmiennym. Cesarza będzie
zastępował arc. Franciszek Ferdynand, który
przyjmie też imieniem cesarza przewidziane w
pierwotnym programie deputacje”.

O ile dziś przewidzieć można, oświadcze-
nie to spotka los wielu podobnych „sprostowa-
ni” urzędowych, a mianowicie, nie usunie ono prze-
ciwnych domysłów i przypuszczeń. Już dziś
zwracają z kilku stron uwagę, że jednak jest
w tem pewna różnica, czy sam cesarz, czy ty-
lko następcą tronu odbywa takie wycieczki. —
I zapewne dopiero przebieg i następstwa podró-
ży okażą czy i o ile odgrywały tu pewną rolę
także względy polityczne.

2. w nich najodpowiedniejszych sposobów rzezi
bydła; c) przez zaprowadzenie w miarę moż-
ności bójki dla koni i weterynaryjnych zakła-
dów leczniczych; d) wzbudzając współczucie
dla zwierząt, przez wydawnictwo i bezpłatne
rozkazywanie książek w tym celu pisanych; e)
przez napominanie przy pomocy duchowień-
stwa; f) przez wydawanie pieniężnych i innych
nagród (modań, listów pochwalnych) woźnikom,
pasnicom, kowalom, rzeźnikom, dorożkarzom
i wogóle osobom odznaczającym się dobrem o-
bachodzeniem ze zwierzętami; h) przez zakupy-
wanie starych i nieuleczalnie chorych koni i
innych zwierząt roboczych, w celu przecięcia
dalszego ich męczenia przez zabicie; i) wreszcie
j) przez doniesienie właściwym władzom o oso-
bach, które przekroczyły przepisy Towarzy-
stwa.

Na zasadzie § 4, Towarzystwo przedstawia
na rozpatrzenie rządu swoje wnioski, tyczące
się prawodawczych środków i przedsięwzięć a-
ministracyjnych, w celu ochrony zwierząt od
złego obchodzenia się z nimi, tudzież ustano-
wienia kar wymierzanych na winnych. (W
procedurze sądowej, do winnych przekroczenia
Ustawy Towarzystwa, stosowanym jest § 43
Ust. o karach).

Towarzystwo, zgodnie z §§ 13, 14, 15, 16
i 17 Ustawy, składa się z nieograniczonej liczby
członków: honorowych, rzeczywistych, zwyczaj-
nych i współpracowników, którymi mogą być

tak poddani rosyjscy jak i cudzoziemcy, płci
oba, bez różnicy stanu wyznania i miejsca
zamieszkania. Pragnący zostać członkiem Od-
działu Towarzystwa; rzeczywistym lub zwyczaj-
nym, winien zawiadomić o tem osobiście lub
pismiennie Zarząd Oddziału lub jednego z jego
członków i wnieść ustanowioną składkę, przed-
stawiając rekomendację 2 członków Towarzy-
stwa. Członkowie rzeczywisci i zwyczajni, o-
trzymują bilety stwierdzające tożsamość osoby,
w razie zasądzonej potrzeby wezwania władzy poli-
cyjno-wykonalnej, tudzież Ustawę i instruk-
cję.

Według § 18 Ustawy, członkowie rzeczy-
wisci wnoszą rocznie (w Oddziale Łódzkim) do
kasy Towarzystwa nie mniej jak Rb. 3, zwy-
czajni Rb. 1.

W § 19: „członkowie rzeczywisci biorą u-
dział we wszystkich zebraniach Towarzystwa i
mogą wybierać i być wybierani do wszystkich
urzędów Towarzystwa. Członkom zwyczajnym,
przysługuje tylko głos doradczy na zebraniach
Ogólnych Oddziału i na żadne urzędy wybiera-
nymi być nie mogą”.

Z kolei rzeczy, winieniem pokrótce przed-
stawić tam przebieg rozwinięcia się działal-
ności Oddziału Łódzkiego w Sosnowcu i jego
najbliższej okolicy.

D. c. n.

Wykonywa: pomniki, figury, portrety, ołtarze, roboty przy budowlach kościółów, jako też i każde roboty w kres rzeźbiarstwa wcho-
zące, od najwycześniejszych do najwykwintniejszych pod względem artystycznym wykonania, ze wszystkich krajowych i zagranic-
nych prima materiałów kamienia i drzewa. Dekoracje domów od ręki modelowane i wszelkie roboty stolarskie. Zakład podejmuje
i wykonywać roboty w malarstwie i najodleglejszych. Informacji, rysunki i kosztorysy na każde żądanie darmo. Gasy przy stepa-

Artystyczny Zakład Rzeźbiarsko-Kaweniarski
Kruszyński i Proszowski w Częstochowie,
Aleja III dom własny.

Cesarz Wilhelm na Śląsku.

Monarcha niemiecki bawił na Śląsku, gdzie wraz z synami uczestniczył w uroczystości poświęcenia kamienia pamiątkowego na Maffenbergu pod Bunzelwitzem, nieopodal Wrocławia, na cześć bunzelwickiego obozu Fryderyka Wielkiego. Skorzystał z tej sposobności Wilhelm II, by wygłosić parę mów—jedną przy poświęceniu pomnika, a ta wyśtosowana była do Ślązaków z podziękowaniem za uczczenie wielkiego króla, za przysięgę wierności, której od lat 150 Ślązacy niezachwianie dotrzymują—w złej i dobrej debie—domowi Hohenzollernów.

Następnie para monarcha—bo i cesarzowa towarzyszyła małżonkowi na Śląsk—wydała w Zwingersze we Wrocławiu wielki bankiet, w którym uczestniczyli nadprzewodniczący Śląska, grono śląskich magnatów, kardynał-arcybiskup Kopp, oraz różni dygnitarze krajowi. Zaproszeni zostali obecni na manewrach cesarskich we Wrocławiu oficerowie obcy. Podczas bankietu cesarz wniósł w ręce nadprzewodniczącego na cześć Śląska toast, mniej więcej następujący:

„Z głębokim wzruszeniem zabieram dzisiaj głos, aby jako książę panujący Śląska, przemówić do swoich Ślązaków. Wrażenia, jakie w ciągu krótkiego czasu mego pobytu wśród was spadają na mnie, są natury takiej potężnej i przejmującej, że brak mi słów, by je wyrazić i znaleźć właściwą formę na podziękę, którą chciałbym swoim Ślązakom wypowiedzieć. Nie tylko w dniu wczorajszym, w którym radość dnia wjazdu została jeszcze, jeśli to możliwe, przewyszona i nietylko ze strony starców żołnierzy w czarnym surducie z orderami wojennymi na piersi, lecz także i dzisiaj w drodze

przez ślone Śląskie tany do Bunzelwitzu, Schweidnitzu i Rogauznarłem spotkałem to samo ciepło, ten sam piomienny zapal.

To przejawia się stara Ślązka wierność i dowodzi uznania ludności dla tego, co dom Hohenzollernów dla niego uczynił. Ta wierność powstała na gruncie specjalnie przez historję poświęconym. Bo kto chciałby zaprzeczyć, że ślone Ślązka, jak mało która, związana jest z dziejami naszej ojczyzny i domu naszego, i jak możnaby wogóle mówić o rozwoju Ślązka, nie wspominając przedewszystkiem o potężnej postaci, o której przedawierzyli od Renu po Odrę: Fridericus Rex, nasz król i pan”.

Dalej mówił cesarz o walkach, staczanych na polach Ślązka, o tem, jak synowie tej ziemi, gdy zaszła potrzeba, krwią spłacił daninę ojczyźnie. „Można tedy powiedzieć—ciągnął cesarz dalej—że historia domu naszego jest nierozdzielnie związana z jedną z najpiękniejszych prowincyj. Tu monarcha Boga składał dzięki za to, że „mogliśmy w pokoju pracować naszą wykonwać. Ale jeśli Bóg był z nami, bliżkiem jest pytanie poważne, czy też byliśmy pomocy Jego godni”.

„Z pięknego skarbu wspomnień i złotej wierności, którą tu spotkałem—kończył monarcha—uknijmy nową przysięgę. Ze odtąd z poświęceniem wszystkich sił umysłowych i fizycznych pracować będziemy nad jednym zadaniem—aby kraj nasz prowadzić do postępu, pracować dla naszego ludu, każdy w swoim stanie, stojąc na szczeblu niższym, czy wyższym; wyznania wszystkie łącznie powinny zapobiegać niewiarze, a przedewszystkiem powinniśmy zachować jasne spojrzenie na przyszłość i nie wątpić nigdy o naszym narodzie. Do żywych świat należy i żywy ma słusność! Pesymistów

nie ścierpieć, a kto nie nadaje się do pracy—ten niechaj odchodzi i, jeśli chce, niechaj poszuka sobie lepszego kraju! Od swoich Ślązaków wszakże spodziewam się, że z dniem dzisiejszym nanowem powezną postanowienie dążenia do wielkich celów i podają za księciem swoim, dzieląc jego pracę, a przedewszystkiem pracę pokojową dla jego ludu! W tej nadziei wychylam kieliszek na cześć prowincji Ślązkiej i wszystkich wiernych Ślązaków!”

GIEŁDA.

BERLIN, 12 września.

Ruble w złocie	—	—	215.50.
„ w gotówce	—	—	215.60.
Wpłaty na Warsz. i Petersb.	—	—	215.60.
Dyskonto prywatne	—	—	4 1/2.

WARSZAWA 12 września.

Marki	46.65.
Korony	39.80.
Franki	37.87 1/2
Funty	9.56 1/2.
Listy zast. m. Częstochowy	85.

PAPIERY PAŃSTWOWE (za 100 rb.)

Ros. Poż. Prem. z 1864 r.	—	837.
„ z 1866 r.	—	245.
Obl. prem. B-ku Szlach.	—	210.
4% Renta	—	69.50

Zakład Fotograficzno-Artystyczny M. Arbus i Synowie.

Ceny znacznie niższe. 726—1-1

Rozkład jazdy.

Od strony Warszawy do Sosnowca.					Od strony Sosnowca do Warszawy.				
Nr	Pociągi	Przyjazd do Sosnowca	Postój min.	Czas	Nr	Pociągi	Przyjazd do Sosnowca	Postój min.	Czas
1	Kurjer	4.19	8	po południu	56	Osob.-tow.	12.09	15	w nocy
19	Zwyczajny	6.34	10	rano	20	Zwyczajny	1.52	10	2.02
35	Osob.-tow.	9.04	20	—	2	Kurjer	2.48	08	2.51
9	Pocztowy	11.37	10	przed poł.	40	Miejsce. zw.	—	—	5.25 rano
15	Zwyczajny	2.37	8	2.45 po południu	18	Zwyczajny	9.44	08	9.52
17	—	5.43	10	5.58	6	Pospieszny	11.19	10	11.29 przed poł.
5	Pospieszny	7.19	8	7.27 wieczorem	10	Pocztowy	3.38	10	3.46 po południu
37	Trzyko z Piek.	8.47	28	9.10	18	Zwyczajny	6.34	08	6.42 pod wieczór
39	Zwyczajny	12.—	—	Miejscowy w nocy	38	do Piotrk.	9.59	10	10.09 wieczorem

Z Częstochowy do Herbów.	Z Herbów do Częstochowy.
O g. 7.53 rano	O g. 10.12 rano
9.08 „	1.06 po poł.
12.04 w połud.	4.50 „
3.35 po poł.	8.19 wieczór.
6.13 wieczór.	
Z Herbów pruskich do Katowic:	
9.27 rano, 8.04 wieczór.	
Z Herbów pruskich do Wrocławia:	
11.31 r., 2.02 popoł., 5.24 popoł.	

Dla Szkół Polskich

PODMOCNIKI SZKOLNE

w wielkim wyborze
POLECA:
Księgarnia i Skład Nut
p. f. J. Nowicki i S-ka.
Aleja II № 43.

MAGAZYN BŁAWATNY

Bernharda Lewina

w Częstochowie, i Aleja „Hotel Victoria”
Poleca

Ostatnie Nowości Jesienne!!!

w welnach angielskich, kostjumowych, wizytowych i czarnych.
Gotowe plisy ze szczoł. „Piziniestmo” do sukien, w różnych kolor.

Były uczeń 8-ej klasy gimn.
poszukuje korepetycji
lub innego zajęcia. Wiadomość
w księgarni „Nowicki i Sp.”

Wład. Tyc,
udziela lekcji języka francuskiego
i niemieckiego u siebie i na mie-
ście. Dojazd 17. 688—7-1

Szacheiarze
do kopania gliny od sążni. Wiadomość w Redakcji. 713—5-5

Zaginął paszport
na imię Rozalii Markowicz, lat 23,
wydany w gm. Gostków, kaliskiej
gub., leżycyckiego powiatu. Złożyć
w magistracie. 756—8-2

„Potrzebny jest zdolny
czeladnik introligatorski
do fabryki albumów firmy Ten-
dler i Syn w Częstochowie. 752—2-1

Od dnia 11 września codzien-
nie świeże
pieczywo
o godz. 3-ej po południu poleca
piekarnia pod teatrem Marcjela
Chmielewskiego. Filje: II Aleja 38,
Dojazd № 18 i III Aleja № 52.
755—3-1

Z powodu wyjazdu
jest do wynajęcia sklep, piekarnia
i mieszkanie przy ul. Stradom-
skiej obok fabryki Pelzerów. Ce-
na przystępna. 740—

Rb. 6,000 Uczeńica
potrzebne na 1 numer hipoteczny
domu w Częstochowie. Oferty pro-
szę składać w Redakcji, pod lite-
rą „R.” 739—2-1

prof. Michałowski, z dyplomem
konservatorjum, udziela lekcji mu-
zyki. Wiadomość w księgarni W.
Apelta. 764—1-1